

<2

ליהי תורג'מן

ילידת 1985, חיה ויוצרת בתל אביב. בוגרת תואר ראשון בהצטיינות במחלקה לאמנות בבצלאל (2010) ולומדת כעת בתכנית ללימודי המשך בבצלאל. עם סיום לימודיה הציגה תערוכת יחיד בגלריה ג'ולי מ. ("מראה מקום", 2011), ותערוכתה "פרדה לבנה" מוצגת בימים אלה בחלל האמנות רוטשילד 69 בתל אביב (נעילה: 10 במרץ). השתתפה ביריד צבע טרי 4 ו-5 ובתערוכות קבוצתיות שונות, בין היתר בגלריה דן לאמנות עכשווית ובגלריה Ferrate וגלריה St-Art בתל אביב. במאי תיפתח תערוכת היחיד השלישית שלה בגלריה ג'ולי מ. בתל אביב.

בית פתוח

על מושג הבית באמנות ישראלית עכשווית
אמן אחד בחודש: ליהי תורג'מן

מאת רווית הררי

צילום: תומר אזולאי
1. "70% שחור", 2011, 320X210 סנטימטר,
כחם ושמן על בד
2. "פסאז", 2011, 195X300 סנטימטר,
שמן על בד

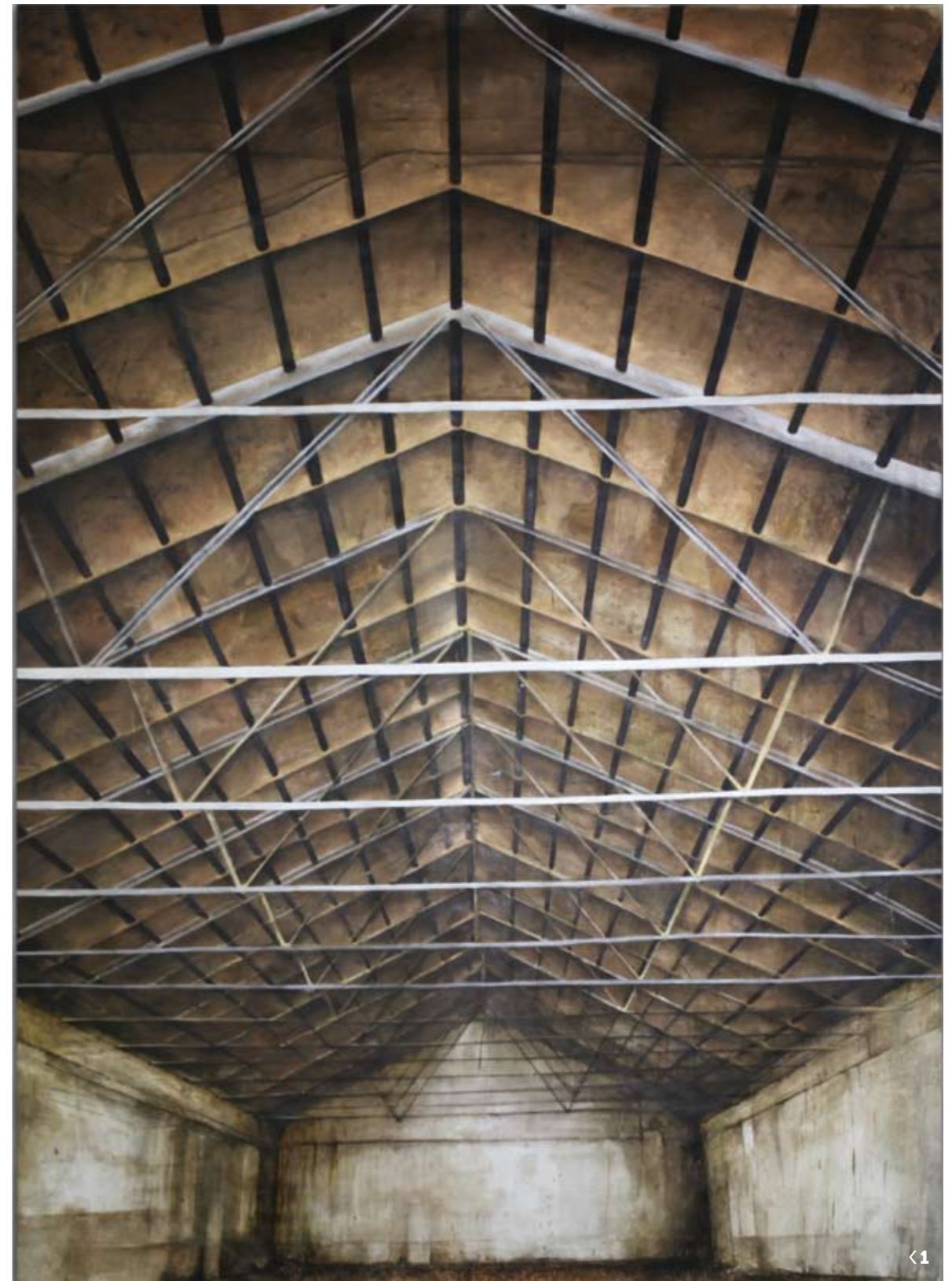
החללים שתורג'מן יוצרת נדמים להיכלות נפש. היא בוראת רוחות רפאים של מקומות, צללי זיכרונות או תעתועי דמיון, ושפת הציור האקספרסיבית שלה, המתאפיינת במשיכות מכחול יבשות ומטושטשות ובצבעוניות כהה ומונוכרומטית, מדגישה מצב נפשי טעון ועיסוק בחרדה

ממגדלי היוקרה בתל אביב, אהיל שחור ענק ניצב מעל ארבעה כיסאות גבוהי מסעד באולם מהודר, שרצפתו המתערבלת נראית כרצפת שיש. אהיל השחור נראה כענן שחור וכבד התלוי מעל ארבעת הכיסאות הריקים, כאילו בלע את יושביהם, מעין זרקור המטיל אור אכזרי על ההתרחשות תחתיו והופך את הזירה לתפאורה של סרט אימה או לחלום בלהות המתרחש במרחב הביתי. גם לפסנתר הכנף השחור, כלי שעליו ניגנה בילדותה, יש תפקיד חוזר בציוריה, ובהיותו רהיט כבד וגדול הוא מהדהד עבודה בית. בעבודה "רוח", למשל, הוא מופיע כמעין ישות שחורה ומעורפלת המרחפת בחלל, בניגוד גמור לכובד משקלו ולמוצקותו במציאות. הרצפה המצוירת בשכבות יבשות וחצי שקופות רוטטת וכאילו נשמטת תחת רגליו, בדומה לרצפת השיש הרוחשת וגועשת תחת רגלי ארבעת הכיסאות בציר "70% שחור", שכמו מבטאת סערת נפש.

מרחבים נסתרים

ציוריה, בדומה לחללים המצוירים בהם, מקבלים ממדי

מייצרים ציוריה המונומנטליים תחושה של הוד והדר לצד יראה, של חלל מאיים אך נשגב כאחד. בדומה לציורי התקרה של ציירי הרנסנס, גם אצל תורג'מן הופך הפתח לתוכן הציור עצמו, ושאר האלמנטים שבציור חגים סביבו, מפתים את העין להתמסר אל החור המוביל אל האינסוף. ואולם, בעוד הפתח שציירו ציירי הכנסיות מלא אור ומסמן גאולה, אצל תורג'מן נדמים הפתחים החשוכים לחורים שחורים, שואבים וממגנטים, המרתקים את המבט ומאיימים לבלוע את הצופה. הדימוי המוכר בציוריה הולך ומתפרק, וככל שמעמיק המבט אל עומקו של פיר מדרגות או פתח משחיר, מתעבה דוק הצבע המטושטש את הדימוי ועמו גוברת תחושת החרדה. באמצעות פעולות של הרס הציור, כגון קילוף, שיוף, גירוד, הסרה ומחיקה של שכבות הצבע, שואפת תורג'מן לחשוף את מה שמתחת לפני השטח, והדימוי שהולך ומתערפל מפנה מקום לתחושה גופנית כמעט של תעייה ואבדן. לעתים נקשרת תחושת האיום למתחולל בין כותלי הבית והמשפחה. בציר "70% שחור", למשל, שצויר על פי תצלום שצולם בלובי של אחד

זיכרונות או תעתועי דמיון, ושפת הציור האקספרסיבית שלה, המתאפיינת במשיכות מכחול יבשות ומטושטשות ובצבעוניות כהה ומונוכרומטית, מדגישה מצב נפשי טעון ועיסוק בחרדה. ציוריה נעדרי נוכחות אנושית ולעתים נראה כי החלל עצמו הופך למעין גוף מעוות. מעקה מתפתל מזכיר עמוד שדרה בתנועה, מדרגות משתרגות נדמות לצלעות, והמבט אל תוך פיר גרם מדרגות המסתחרר מטה נראה כמבט מיקרוסקופי אל תוך רקמת גוף פועמת.

השחור שחור הזה

בתחילת דרכה הרבתה לצייר גרמי מדרגות ספיראליים, חללים המעוררים תחושה של צלילה אל תוך חור שחור, אינסופי, אולי אל נבכי הזיכרון או הנפש. על אף קדרותם

ללים אדריכליים, חלקי מבנים, מרחבים ביתיים ואלמנטים ארכיטקטוניים חוזרים ומופיעים בעבודותיה של ליהי תורג'מן מתחילת דרכה האמנותית. גרמי מדרגות מתפתלים, פתחים נפערים, מעקות וסורגים מסתחררים, אהיל ענק המותקדר בשמי החדר או פסנתר כנף שחור המרחף מעל רצפתו – כל אלה שבים ומרצדים בציוריה, רוטטים בהם כרוחות רפאים או מאיימים לבלוע את הצופה בממדי הענק שלהם. נראה כי הארכיטקטורה בצורה משמשת ככלי לשיקוף או ליצירה של מצבים רגשיים, והאלמנטים האדריכליים הופכים לסמלים מנטאליים ופסיכולוגיים. החללים שתורג'מן יוצרת נדמים להיכלות נפש. היא בוראת רוחות רפאים של מקומות, צללי

- צילום: תומר אזולאי
1. "האנגר", 2011, 200x300 סנטימטר, שמן על בד
2. ללא כותרת, 2011, 320x200 סנטימטר, פחם
3. "הד וצמר", 2011, 365x200 סנטימטר, שמן על בד
4. "דיפטיך", 2011, 365x200 סנטימטר, פחם ושמן על בד

ציוריה נעדרי
נוכחות אנושית
ולעתים נראה
כי החלל עצמו
הופך למעין גוף
מעוות. מעקה
מתפתל מזכיר
עמוד שדרה
בתנועה, מדרגות
משתרגות נדמות
לצלעות, והמבט
אל תוך פיר
גרם המדרגות
המסתחרר מטה
נראה כמבט
מיקרוסקופי אל
תוך רקמת
גוף פועמת

פגעי הזמן

אם בציוריה הראשונים התרכזה תורג'מן בדימויים אדריכליים פיגורטיביים ושאפה לחבל בהם, לפרקם ולהרסם במהלכה הציוריים, הרי שבסדרות החדשות של ציוריה עבר מהלך הפירוק וההרס מן הציור אל קירותיו של חלל העבודה. מזה כשלוש שנים היא מתגוררת ומציירת בחלל ישן ומתקלף בלב תל אביב, מבנה נטוש מרובה מסדרונות, חדרים ומעברים של בית ספר שנסגר ועומד בפני הריסה. בגוף עבודתיה החדש, המוצג בימים אלה בתערוכה "פרדה לבנה" בחלל האמנות רוטשילד 69 בתל אביב, שעתקה תורג'מן את קירות החלל שבו היא חיה ופועלת על גבי בדי ענק שנפרשו על קירותיו. את העבודה החלה בטיפול בקירות המבנה עצמו. באמצעות כלי עבודה המשמשים לבנייה, פצעה תורג'מן את קירות החלל, קילפה מהם שכבות, העמיקה את סדקיהם וחצבה בהם כמבקשת לקלוף את שכבותיהם הארכיאולוגיות, לחדור אל עומקם ולחשוף את נבכי הנפש של המבנה. על הקירות הסדוקים והמטופלים מתחה את בדי הציור הגדולים שלה והעתיקה אל הבד באמצעות גרפיט ופחם את מרקמם של הקירות המתקלפים, מתעדת את פגעי הזמן ואת התכלות החומר, משעתקת את הכתמים, הסדקים והפגמים שנגסו בקיר, יוצרת כעין מפות גוף ונפש של בניין הניצב על סף כליה, כאילו ההתפוררות הפיזית מעידה על התפוררות נפשית. בכך הפכו למעשה הקירות החשופים לרישום הכנה לציוריה, שעליהם הוסיפה סימונים של אלמנטים אדריכליים, כגון חלון, קורה או דלת, המארגנים את מערבולת הכתמים המופשטים והופכים את הציור המופשט למרחב אדריכלי קונקרטי. ציורי הענק שעטפו את חלל התצוגה מכל עבריו כמו העתיקו את קירות המבנה הנדון להריסה אל חלל הגלריה המשופץ. קירות מתקלפים נפרשו על גבי קירות חדשים, מייצרים במונומנטליות שלהם תחושת הוד והדר לצד קריסה, התעלות לצד איום, כמו בהיכל קודש מתפורר.

ענק. אלה הם ציורים מונומנטליים המקיפים את הצופה ועוטפים אותו, מבודדים אותו מן המציאות הקונקרטית סביבו ומזמינים אותו להיטמע במציאות שתורג'מן יוצרת. לעתים מבקש הציור לחרוג מגבולות הבד ולרמוז על מקומות אחרים המתקיימים מחוצה לו, כאילו קצה הבד אינו מסמן את סופו של המרחב המצויר. כך למשל, בחלקו הימני של הציור בעל שני החלקים (דיפטיך), "הד וצמר סלעים", מופיע חלל סגור ואטום שהקורות והעמודים הנמתחים בו חוסמים את המבט, ואילו בצדו השמאלי של הציור מופיע גרם מדרגות מתקפל הנעלם בתוך פתח מואר. הפתח המוביל כלפי מעלה ומעקה המדרגות השחור הפולש אל הציור משמאל כמו מרמזים על אפשרות קיומם של מרחבים אחרים, נסתרים, המשתרעים מחוץ לגבולות הציור. העובדה שהציור כמו הכפיל את עצמו והפך לדיפטיך המתפרש על חלק גדול מקירות חלל התצוגה מעידה אף היא על שאיפת ההתפשטות שלו אל מרחב המתקיים מחוץ לגבולות הבד.

1. "קבר שיח" (טרופיך), 2012, 290x160x3 סנטימטר, גרפיט, פחם ושמן על בד. צילום: אברהם חי
2. "שדים" (טרופיך), 2012, 310x215 סנטימטר, גרפיט, פחם ושמן על בד. צילום: אברהם חי

